קלד: הזרוע והלחיים פרק עשירי חולין

ראשית הגז והמתנות. תימה למאן דאית ליה לעיל (דף קנב:) דמתנות עובלי ליתני ממי מתנות למיזב קודם שהוכמו ולפטור אחר שהוכמו המתנות דהוו שלו כי היכי דתני בבכור בהמה טמאה למיזב ולפטור: **פיקה** של גרגרת. היא טבעת הגדולה שעשויה עגולה כפיקה: **הזרוע** המיוחנת. אפילו לרבנן דדרשי פרק גיד הנשה (לעיל דף לז:) הילך דפשיט מיסוריה בכוליה ילך הכא מודו דלא שיך למדרש הכי: **דורשי** חמורות. פירש בערוך[6] נשם רב סעדיה גאון כמין המעשה דבגשון אדמי מהו ממרך מה מעשין:

הדרן עלך הזרוע והלחיים

[6] תרומה שאני תרומה דטבלה ולא סגיא דלא מפריש לה והרי מתנות דלא טבלי ותניא מקום שנהגו למלוג בעגלים לא [1]יפשיט את הזרוע להפשיט את הראש לא יפשיט את הלחי [2]ואם אין שם כהן מעלין אותן בדמים ואוכלן מפני הפסד כהן [3]שאני מתנות כהונה דנתינה כתיבא ביה השתא דאתית להכי תרומה נמי נתינה כתיבא ביה ואלא תעזוב יתירא למה לי לכדתניא [4]המפקיר את כרמו ולשחר השכים ובצרו חייב בפרט ובעוללות ובשכחה ובפאה ופטור מן המעשרות ההוא שקא דדינרי דאתא לבי מדרשא קדים רבי אמי וזבה בהן והיכי עביד הכי והא כתיב ונתן ולא שיטול מעצמו רבי אמי נמי לעניים זכה בהן ואיבעית אימא [5]אדם חשוב שאני דתניא [6]והכהן הגדול מאחיו [7]שיהא גדול מאחיו בנוי בחכמה ובעושר אחרים אומרים מנין שאם אין לו [8]שאחיו הכהנים מגדלין אותו תלמוד לומר והכהן הגדול מאחיו גדלהו משל אחיו: **מתני'** [9] [10]איזהו הזרוע מן הפרק של ארכובה עד כף של יד והוא של נזיר וכנגדו ברגל שוק ר' יהודה אומר שוק מן הפרק של ארכובה עד סובך של רגל [11]אי זהו לחי מן הפרק של לחי עד פיקה של גרגרת: **גמ'** ת"ר [12]הזרוע זה [13]זרוע ימין אתה אומר זה זרוע ימין או אינו אלא זרוע שמאל ת"ל הזרוע מאי תלמודא [14]כדאמר רבא הידך המיומנת שבידך הכא נמי הזרוע המיומן שבזרוע והלחיים למאי אתא להביא [15]צמר שבראש כבשים ושער שבזקן תיישים והקבה למאי אתא [16]להביא חלב שעל גבי הקבה וחלב שבתוך הקבה [17] דאמר [18]ר' יהושע [19]כהנים נהגו בו עין יפה ונתנוהו לבעלים טעמא דנהגו הא לא נהגו דידיה הוא [20]דורשי חמורות היו אומרים הזרוע כנגד היד וכן הוא אומר [21]ויקח רומח בידו ולחיים כנגד תפלה וכן הוא אומר [22]ויעמוד פנחס ויפלל קבה כמשמעה וכן הוא אומר [23]ואת האשה אל קבתה ותנא מייתי לה מהכא [24]שוק הימין אין לי אלא שוק הימין זרוע מוקדשין מנין ת"ל [25]תרומה זרוע חולין מנין ת"ל תתנו: איזהו לחי מן הפרק של לחי ועד פיקה של גרגרת: והתניא [1]נוטלה ובית שחיטה עמה לא קשיא הא רבנן והא רבי חנינא בן אנטיגנוס [2]דתניא מוגרמת פסולה העיד רבי חנינא בן אנטיגנוס על מוגרמת שהיא כשרה איבעית אימא הא והא רבנן ומאי עמה עמה דבהמה:

הדרן עלך הזרוע והלחיים

ראשית הגז והמתנות ופדיון הבן ופדיון פטר חמור לפטור כי אתא רבין אמר קמה אקמה רמי ליה [3]לוי זרע [4]בבישר ולא הוו עניים למשקל לקט אתא לקמיה דרב ששת [5]אמר ליה [6]לעני ולגר תעזוב אותם [7]ולא לעורבים ולא לעטלפים מיתיבי [8]אין מביאין תרומה לא מגורן לעיר ולא ממדבר לישוב ואם אין שם כהן שוכר פרה ומביאה מפני הפסד [9]תרומה שאני תרומה דטבלה ולא סגיא דלא מפריש לה והרי מתנות דלא טבלי ותניא מקום שנהגו למלוג בעגלים לא [10]יפשיט את הזרוע להפשיט את הראש לא יפשיט את הלחי [11]ואם אין שם כהן מעלין אותן בדמים ואוכלן מפני הפסד כהן [12]שאני מתנות כהונה דנתינה כתיבא ביה השתא דאתית להכי תרומה נמי נתינה כתיבא ביה ואלא תעזוב יתירא למה לי לכדתניא [13]המפקיר את כרמו ולשחר השכים ובצרו חייב בפרט ובעוללות ובשכחה ובפאה ופטור מן המעשרות ההוא שקא דדינרי דאתא לבי מדרשא קדים רבי אמי וזבה בהן והיכי עביד הכי והא כתיב ונתן ולא שיטול מעצמו רבי אמי נמי לעניים זכה בהן ואיבעית אימא [14]אדם חשוב שאני דתניא [15]והכהן הגדול מאחיו [16]שיהא גדול מאחיו בנוי בחכמה ובעושר אחרים אומרים מנין שאם אין לו [17]שאחיו הכהנים מגדלין אותו תלמוד לומר והכהן הגדול מאחיו גדלהו משל אחיו: **מתני'** [18] [19]איזהו הזרוע מן הפרק של ארכובה עד כף של יד והוא של נזיר וכנגדו ברגל שוק ר' יהודה אומר שוק מן הפרק של ארכובה עד סובך של רגל [20]אי זהו לחי מן הפרק של לחי עד פיקה של גרגרת: **גמ'** ת"ר [21]הזרוע זה [22]זרוע ימין אתה אומר זה זרוע ימין או אינו אלא זרוע שמאל ת"ל הזרוע מאי תלמודא [23]כדאמר רבא הידך המיומנת שבידך הכא נמי הזרוע המיומן שבזרוע והלחיים למאי אתא להביא [24]צמר שבראש כבשים ושער שבזקן תיישים והקבה למאי אתא [25]להביא חלב שעל גבי הקבה וחלב שבתוך הקבה [26] דאמר [27]ר' יהושע [28]כהנים נהגו בו עין יפה ונתנוהו לבעלים טעמא דנהגו הא לא נהגו דידיה הוא [29]דורשי חמורות היו אומרים הזרוע כנגד היד וכן הוא אומר [30]ויקח רומח בידו ולחיים כנגד תפלה וכן הוא אומר [31]ויעמוד פנחס ויפלל קבה כמשמעה וכן הוא אומר [32]ואת האשה אל קבתה ותנא מייתי לה מהכא [33]שוק הימין אין לי אלא שוק הימין זרוע מוקדשין מנין ת"ל [34]תרומה זרוע חולין מנין ת"ל תתנו: איזהו לחי מן הפרק של לחי ועד פיקה של גרגרת: והתניא [35]נוטלה ובית שחיטה עמה לא קשיא הא רבנן והא רבי חנינא בן אנטיגנוס [36]דתניא מוגרמת פסולה העיד רבי חנינא בן אנטיגנוס על מוגרמת שהיא כשרה איבעית אימא הא והא רבנן ומאי עמה עמה דבהמה:

הדרן עלך הזרוע והלחיים

ואיבעית אימא אדם חשוב. כגון ממונה לאם ישיבה יכול לקדם ולזכות שהרי עליו לגדלו ולהעשירו אפילו משלו וכ"ש ממאי דאתי ליה מעצמו: **מתני' מן פרק של ארכובה.** ארכובה הנמכרת עם הראש: **עד כף של יד.** עגם רחב של כתף שקורין אספלדו"ן: **והוא של נזיר.** וכן זרוע בשלה האמור בנזיר (במדבר ו) כך מיעלת: **וכנגדו ברגל שוק.** האמור בשלמים (ויקרא ז) נמי הוי שתי עצמות מן הפרק של ארכובה עד בוקא דאמתא דהיינו כל הירך: **סובך של רגל.** היינו פרק שבין הקולית ועצם אמצעי: **הפרק של לחי.** אצל הלדעים וחוזר כלפי מטה עד פיקה של גרגרת עד שיפוי כובע שהוא פקעיתא[6] ופתחה של קנה בית הבליעה דהייט למיים המתחתונות עם הלשון: **גמ' הזרוע.** ונתן לכהן הזרוע: **כדאמר רבא.** בפרק גיד הנשה (לעיל דף לא.) אליבא דרבי יהודה דאמר אינו טוהג אלא באחת והדעת מכרעת של ימין: ה' דאלחיים למאי אתא: **אלא** (ג) **של הקבה ואלא שבאוך הקבה.** אלא [7]הקרום: **כהנים נהגו בו עין יפה.** שלא ליטלו מן הבעלים. אלמא דמדאורייתא של כהנים הוא דנפקא ליה מה"ל יתירא והקבה: **דורשי חמורות.** מקרקות הסתומים: **היו אומרים.** מנגן דשל ימין מהכא: **יד.** שנותנין לכהן כנגד ידו של פגתם שעל כך מיתנה לו בדית כהונת עולם (במדבר כה) וזה שכרו ואיזו יד שעושה מלחמה הוי אומר של ימין: **זרוע המוקדשין.** של איל נזיר: **ס"ל הסנו.** תרומה לכהן: **זרוע חולין.** מתנות כהונה: **ובית שחיטה עמה.** היינו תופס בעומק הגאור בגלכסון יותר מן הפיקה: **לעולם עד הפיקה ולא קשיא.** בריתא דקרי לה בית שחיטה ר' חנינא היא דמכשיר שחיטה למעלה מבית הבליעה ומתניתין דלא קרי לה בית שחיטה רבנן היא: **ואיבעית אימא.** בריתא נמי רבנן היא והאי עמה דקתני לאו עם הלחי אלא עם הבהמה היה נשחר בית שחיטה והלחי מיטל עם הפיקה:

הדרן עלך הזרוע והלחיים

ר' יהודה אומר אין טוהג אלא באחת והדעת מכרעת של ימין ויליף לה מה"ל דיכרך ודרש היכן תשוכה שבירכות (קדושין כא.). דורשי חמורות. קשרים וסתומים הכתובים בתורה (ברכות כד.). מוגרמת פסולה. אפילו זיבה בתוך הטבעת ומישהוא למעלה מטבעת הגדולה (לעיל יח.). העיד כו' על מוגרמת שהיא כשרה. ואפילו כולה למעלה מן הטבעת הגדולה. וכי תגמריה רחמנא הגרמה הלכה לחמה מפיני. מטיפוס כיצא ולמעלה לגמריה, והכי הלכתא דכל עדות הלכתא היא (שם). הדרן עלך הזרוע והלחיים

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פ"ג מהלכות מתנות עניים הי"ד]:
נג ב מיי' פ"ח מהלכ' מתנות עניים הל' י טוש"ע י"ד סי' שלב:
נד ג מיי' פ"ב מהלכ' תרומות הל' יח:
ד [מיי' פ"ט מהל' כסרים הל' טז טוש"ע י"ד סימן סח סעיף יז]:
נה ה מיי' פ"ה מהל' מתנות עניים הל' מ:
נו ו ז מיי' פ"ה מהל' כלי המקדש הל' ח:
נז ח מיי' פ"ע מהלכות כסרים הל' יח ופ"ט מהל' מעשה קרבנות הל' י סמג עשין קמב טוש"ע י"ד סי' סח סעיף כ:
נח ט מיי' פ"ט מהל' כסרים הלכה יח טוש"ע שם סעיף ג:
נט י מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב:
ס כ מיי' שם הלכה יט טוש"ע שם סעיף ג:
סא ל מ מיי' שם טוש"ע שם סעיף ד:

תורה אור השלם

1. וברמך לא תעולל ופרט כרמך לא תלקט לעני ולגר תעזב אתם אני יי אלהיכם:
ויקרא יט י
2. והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ומלא את ידו ללבש את הבגדים את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרם:
ויקרא כא י
3. וזה יהיה נושפט הכהנים מאת העם מאת זבחי הזבח אם שור אם שה ונתן לכהן הזרע והלחיים והקבה:
דברים יח ג
4. ויראו פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מתוך העדה ויקח רמח בידו: במדבר כה ז
5. ויעמד פינחס ויפלל ותעצר המגפה:
תהלים קו ל
6. ויבא אחר איש ישראל אל הקבה וידקר את שניהם את איש ישראל ואת האשה אל קבתה ותעצר המגפה מעל בני ישראל:
במדבר כה ח
7. ואת שוק הימין תתנו תרומה לכהן מזבוח שלמיכם: ויקרא ז לב

לעזי רש"י

גישפלדו"ן. עצם הכתף של חיות.

שיטה מקובצת

[1] איזהו הזרוע. נ"ב עי' עוס' מנחות דף לז ע"א:

מסורת הש"ס

[6] [עי' תוס' ד"ה ד: ד"ה לקט], [ג"ל ימלוג], [ג] [כ"מ יא.]. [ד] כ"ק סח. לד. מדרש מד: תמוכה [ה] [כרכות יט. מה נא.]. [ו] [הוריות ט. יומא יח. תוספתא יומא פ"א ה"ו]. [ז] [תוספתא פ"ט הי"ז]. [ח] [תוספתא פ"ט הי"ב ע"פ הטוב], [ט] [לעיל לא.] [קדושין כח: הוריות יב.], [י] [כתוספתא פ"ט הי"ב פיתם ר' יהודה], [יא] [עי' ברכות כד. כפירש"י מס ד"ה דוחשי רשותיה], [יב] [תוספתא פ"ט הי"ג], [יג] [לעיל יח.], [יד] [ויקרא יט], [טו] [שם כג.], [טז] [ויקרא יט. כג. דברים כד.], [יז] [שם], [יח] [ב"מ ד.], [יט] [שבת סח.], [כ] [דברים כד.], [כא] [שם], [כב] [ג"ל פקיעתה. רש"ן], [כג] [ג"ל הקרום], [כד] [ערך המר כ' יעי' תוס' סיטה טו. ד"ה כמין ומה שמתמי שם על הגליון].

גליון הש"ס

גמ' א"ל לעני ולגר בו'. הכי איתא בירושלמי ריש פ"ח דפאה בשם רבי"ר: רש"י ד"ה קמה וכו' בתוספתא אחריתי וכו'. עי' תוספות הריי מיגש פי' ד:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ומביאה מפני הפסד כהן אמרי: (ב) שם ומלא שמתוך הקבה אמר ר' יוסף בן לוי בהגיס מל"ל ותוס ד' נמחק: (ג) רש"י ד"ה מלא שעל גבי הקבה:

מוסף רש"י

דנתינה כתיבא ביה. מדכתיב (דברים כו) ונתתה לגר, זה מעשר ראשון, לגר ליתום ולאלמנה זה מעשר עני (ב"מ יא:). ולשחר השכים ובצרו. וחכה כיה לאיכו עלמו (דברים מד:) קודם שיבאו עניים לגלגו שחכי הבקר אם היו קדמין (ב"ק צד:). חייב בפרט ובעוללות. אע"ג דהבקר שטור מפאה, דתנן (פאה פ"א מ"ד) כל שהוא אוכל ונשמר חייב במעשר ובפאה, אפילו הכי כי הא הבקר שייב בכל הני מדמפרש שמעה הבעל עניים (שם) דכתיב ביה תעזוב יתירא (שם בח. ובגיר שם צד יחמורה ד זרה נא.). ופשוט מן המעשר. אלא כתיב ביה תעזוב יתירא (ב"ק בח.). הירך המיומנת שבירך. בפרק גיד הנשה (לעיל ל:)

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com